

Handläggare: Jacky Cohen

Kvalitetsredovisning

I och med att den nya skollagen trädde i kraft har kravet på förskolorna att årligen bedöma de pedagogiska verksamheternas måluppfyllelse och beskriva tänkta utvecklingsområden försvunnit. Kravet kvarstår dock att förskolorna ska dokumentera sitt kvalitetsarbete och i ett framåtsyftande perspektiv driva utvecklingsfrågor. Då inga andra anvisningar finns än de som har använts tidigare, redovisar förvaltningen förskoleverksamhetens måluppfyllelse i ILS systemet 2012.

Övergripande bild av verksamheten

I avdelningen Barn och Ungdom ingår den kommunala förskolan samt den öppna fritidsverksamheten. Förskoleverksamheten omfattar förskola, familjedaghem eller flerfamiljssystem för barn som är 1-5 år. Förskolan är organiserad i sex förskoleenheter som i sin tur består av ett antal förskolor fördelade på 35 adresser med totalt mellan ca 130 barngrupper samt en förskoleavdelning på Östermalmsskolan. Totalt erbjuder stadsdelen 1720 - 1820 förskoleplatser i egen regi. Familjedaghem är en form av barnomsorgs som är individuellt utformad. Barngruppen består oftast av 5-6 barn i åldern 1-5 år. Flerfamiljssystem är en form av familjedaghem där barnen är hemma hos varandra tillsammans med en barnskötare/förskollärare, enligt ett rullande schema. Öppen verksamhet i stadsdelen finns tre parklekar och två öppna kommunala förskolor.

Resultatenheter

Resultatenheter under 2012 är följande enheter;

Centrala Östermalms förskolor

Engelbrekts förskolor

Gärdets förskolor

Hedvig Eleonora förskolor

Hjorthagens/Karlaplans förskolor

Stadions förskolor

Förutsättningar

Verksamhetsplanen för Barn och ungdom syftar till att styra mot kommunfullmäktiges och stadsdelsnämndens mål och prioriteringar. I enlighet

med förskoleverksamhetens styrdokument – Förskolans läroplan Lpfö 98, Stockholms stads förskoleplan ska förskolan lägga grunden för ett livslångt lärande. Stadsdelsförvaltningens övergripande utvecklingsarbete syftar till att stödja förskolorna i sitt uppdrag.

I stadsdelens verksamhetsplan beskrivs det utvecklingsarbete som ska bedrivas och vilka insatser som ska genomföras under verksamhetsåret. Prioriterade strategiska utvecklingsfrågor förtydligas. Pedagogiska aktiviteter beskrivs som verksamheterna förväntas arbeta med för att driva och utveckla verksamheten i önskad riktning.

KF:s mål och nämndmål

Förskolor och skolor i Stockholm ska ge barn vad de behöver för att lära och utvecklas

Förskolorna ska ge varje barn vad de behöver för att lära och utvecklas.

Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och med skolans förskoleklass.

Förskola – Prioriteringar 2012

Språkutveckling och kommunikation, matematik, naturvetenskap och teknik, kultur och skapande, kost, rörelse och hälsa, de pedagogiska miljöerna, det mångkulturella arbetet.

Goda former för samverkan med föräldrar och med skolans förskoleklass

Fortsätta miljöarbetet

Ekologisk mat

Kompetensutveckling

Höja andelen förskollärare

Ekonomi 2012

Förskolepeng

Peng för barn i behov av särskilt stöd

Kulturpeng

Ersättning för barnomsorgsgarantin

Stimulans för pedagogisk utveckling

Förskolan får förskolepeng utifrån inskrivningen. Förskolepengen är den av Kommunfullmäktige beslutade peng och ska täcka kostnader för förskolornas hela verksamhet med undantag för hyreskostnader, lokalupprustning och vissa programövergripande kostnader. För barn i behov av särskilt stöd fördelas en grundresurs med belopp per barn. Medel för ytterligare kulturaktiviteter fördelas utanför förskolepeng samt en peng för satsning på det pedagogiska

utvecklingsarbetet. Utöver peng kan förskolorna efter ansökan få extra resurser för stödinsatser för barn med särskilda behov.

Budgetomslutningen för Barn och Ungdom är 241,6 mnkr. 17,7 mnkr intäkter ger en nettobudget på 223,9 mnkr. Barn och Ungdom är det verksamhetsområde där förvaltningen har flest anställda. Huvuduppgiften för förskolan är att ge alla barn tillgång till en förskola som ser varje barns förmågor, lust och vilja att lära och utvecklas. Barn och Ungdom svarar för förskoleverksamhet genom sex resultatenheter inkluderade sammanlagt 36 förskolor med totalt ca 130 "avdelningar" och ca 1700 barn.

Personalen

Personalen ska känna till verksamhetens uppdrag och mål och förstå sin egen roll i organisationen. Chefer ansvarar för att personalen ges möjlighet att delta i verksamhetsplanering, utvecklingsarbete och uppföljning. Det är en viktig arbetsmiljöfråga att personalen är väl insatt i uppdraget och i den aktuella ekonomiska situationen. Budgetuppföljning görs varje månad och till nämnd redovisas prognos på utfall, med eventuella avvikelser och med förslag på åtgärder, per verksamhet i månadsrapporter och tertialrapporter. Arbetsplatsträffar, samverkansgrupper, planeringsdagar och verksamhetsbesök är etablerade forum för ömsesidig information och diskussion. Alla anställda har ett ansvar för att aktivt delta.

Kompetensutveckling

En av de viktigaste kvalitetsfaktorerna i förskolan är personalens kompetens. En förutsättning för en förskola av god kvalitet är att anställa personal med högskoleutbildning inriktad mot barn i förskoleåldern.

Insatser under året har berört följande områden:

- Projekt "Fokus matglädje" - Kost, rörelse, hälsa och hållbar utveckling i stadsdelens kommunala förskolor
- Könsmönster och könsroller - Arbeta aktivt för att analysera hur pedagogernas förhållningssätt påverkar barnens lek och val i vardagen i ett könsrollsperspektiv
- Hur utforma bemötande och pedagogik i förskolan för barn med uppmärksamhetssvårigheter
- Stockholms stads uppdragsutbildning i Naturvetenskap och teknik för förskolan
- Barn som befaras fara illa - Anmälan, riskbedömning, svåra samtal med föräldrar
- Förskollärares pedagogiska ansvar för barns utveckling och lärande och verksamheten som helhet på förskolan
- Att möta och utveckla olika språk- och kulturgrupper
- Barnuppfostran i olika kulturer

- Pedagoger utvecklar naturvetenskapliga kunskaper på Biologiska museet i samarbete med Skansens biologer
- Förskolepersonalens IT kompetens

Systematiskt kvalitetsarbete

Strategin i det övergripande utvecklingsarbetet som utvecklats genom åren, ligger fast.

Det finns en koppling mellan förskolornas verksamhetsplaner, identifierade utvecklingsområden och kvalitetsredovisningar. Kvalitetsredovisning fungerar som ett startskott för kommande verksamhetsårs utvecklingsarbete.

Utifrån enheternas kvalitetsredovisningar och föräldrarnas svar i brukarundersökning identifieras utvecklingsområden för förskolornas utvecklingsarbete.

På förskoleenhetsnivån görs tydligt vad som verksamheterna förväntas uppnå, hur det skall ske samt också hur följa upp verksamheten. Planeringsprocessen tydliggör förskoleenheternas strategi för kvalitetsutveckling och sätter en ram för verksamheten.

Personalen som arbetar i verksamheten och dagligen möter föräldrarna känner till det samband som finns mellan ekonomi, kvalitet och pedagogiska mål.

Information om det som behöver göras hämtas från:

- Resultatet från genomförda inspektioner
- Resultaten från årets brukarundersökning som ligger under stadsdelens genomsnittliga värde.
- Förskolornas resultat från årets självvärdering.
- Förskolornas egna utvecklingsområden som pekas ut i kvalitetsredovisning och årsredovisning.

Huvuddragen i förskoleenheternas systematiska arbete framgår av upprättade verksamhetsplaner och tertialrapporteringar i stadens ILS system.

- system för styrning, utveckling, uppföljning och utvärdering har vidareutvecklats i form av sammanlänkade interna mål- och styrdokument samt utvärderingar, d.v.s. en röd tråd genom enhetens verksamhetsplan, de enskilda arbetslagens lokala arbetsplaner, arbetslagens utvärderingar samt enhetens kvalitetsredovisning
- verksamhetens organisation och innehåll
- tydligare koppling mellan målformulering, planering, uppföljning och utvärdering på de olika nivåerna
- en gemensam värdegrund
- en pedagogisk samsyn
- en gemensam och uttalad syn på kunskap, utveckling och lärande

- utvecklade mål i verksamhetsplanen samt kriterier för måluppfyllelse utifrån dessa mål
- analys och uppföljning av verksamhetens resultat, avdelningarnas planeringar och enhetens åtaganden
- former för pedagogisk dokumentation som stöd i uppföljning och självvärdering
- resultat i förhållande till läroplanens mål är tydligt redovisat och bedömt

Åtgärder för utveckling från föregående kvalitetsredovisning

Föräldraundersökningens resultat

Stadsdelsförvaltningen avser att följa upp resultatet i årets föräldraundersökning för att snarast möjligt komma tillrätta med de svagheter som identifierats och ytterligare verka för effektiva strukturer och strategier samt ändamålsenliga rutiner. För att befästa förskolans ställning i föräldrarnas omdöme måste undersökningens resultat användas i förvaltningens och i förskoleenheternas planering och utvecklingsarbete. Utvärdering av förskolornas arbete med samverkansfrågorna är en självklar del i detta. Det är mycket viktigt såväl av kvalitets- som av likvärdighetsskäl att alla förskolor följer de nationella och stadsdelens styrdokument, riktlinjer och anvisningar i syfte att nå de mål som uttrycks där.

Systematiskt arbete

I nya skollagen och i den reviderade läroplanen tillkommer det ansvaret ledningen och förskollärarna på förskolan. I linje med de indikationer föräldrars omdöme ger kommer förvaltningen att ge förskolecheferna i uppdrag att fortsätta bereda de frågor som väckts och föreslå åtgärder på förskolenivå med anledning av resultatet av den genomförda förskoleundersökningen. Inför kommande års verksamhet ska enheterna utgå från undersökningens resultat då de utformar sina lokala verksamhetsplaner för 2012.

Mål/Åtaganden

Utveckling och Lärande

NÄMNDMÅL:

Förskolorna ska ge varje barn vad de behöver för att lära och utvecklas.

Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Period
-----------	------------------	--------	--------

Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökning avseende matematik och naturvetenskap.	80 %	78 %	2012
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökning avseende språkutveckling.	84 %	81 %	2012

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla förskolor ska för att förebygga och förhindra kränkande behandling fortsätta arbetet med egna kartläggningar av verksamheten för att identifiera lokala riskområden på varje förskola.	2012-01-01	2012-12-31
Alla förskolor ska i förebyggande syfte i anslutning till arbetsmiljöundersökning/ skyddsronad använda arbetsmiljöverkets checklista för förskolor och vid behov vidta åtgärder.	2012-01-01	2012-12-31
Alla förskolor ska inför varje större förändring av antalet platser i barngrupperna utreda och kartlägga eventuella konsekvenser av förändringen enligt av förvaltningen anvisad checklista.	2012-01-01	2012-12-31

Bedömning och analys

Övergripande syftet med det som följs upp i tertialredovisningarna och i verksamhetsberättelsen är hur styrdokumentet och läroplanen omsätts i förskolans vardag.

Förvaltningens interna kvalitetsuppföljning visar att det finns kunskap i hur man arbetar med miljön, matematik, naturvetenskap och teknik. Det finns gott om stimulerande och utmanande material i förskoleenheterna. Pedagogerna lyfter fram vikten av det vardagliga samtalet/mötet där de är viktiga förebilder för barnen.

Planerade undervisningstillfällen som exempelvis samling med utarbetat språkmaterial och högläsning med diskussioner lyfts också fram.

Vissa arbetslag tar upp behovet av att se över hur arbetssättet kan utvecklas för att få mer tid till att exempelvis arbeta i mindre grupper med ämnena som nämndmålet omfattar.

Den pedagogiska miljön

Förskolorna arbetar kontinuerligt med att förstå hur miljön ska utformas för att kunna arbeta efter läroplanens mål och intentioner. Tankarna om miljön och dess betydelse finns med i alla samtal om hur barnens lek, lärande och inflytande kan främjas. I utformningen av miljön ges barn möjlighet till egna val, sitt eget lärande och inflytande över sin vardag.

För pedagogerna är miljön en viktig utgångspunkt vid observationer. Lockande, utmanande, utvecklande, lätt att nå, lätt att förstå och lustfyllt är begrepp som står i fokus i pedagogernas uppföljningsdiskussioner.

I allt fler grupper med barn 1-3 år använder man sig av fotografier på det material som inte är framme för att synliggöra det för barnen. I allt fler grupper börjar man också diskutera hur man kan arbeta fram en "materialbank" för att få tillgång till och kunna utnyttja varandras material på ett enklare sätt.

Barns inflytande

Förskolan erbjuder barnen en i förhållande till deras ålder och vistelsetid väl avvägd dagsrytm och miljö. Såväl omvårdnad och omsorg som vila och andra aktiviteter vägs samman på ett balanserat sätt. Barnens inflytande ökar när pedagogerna utformar den pedagogiska miljön utifrån observationer och samtal om barnens intressen, tankar och planer. Barnen ges möjlighet att tillsammans med personalen påverka utformandet av den pedagogiska miljön.

Pedagogerna jobbar aktivt med att stärka barns självkänsla och förståelse för alla människor lika värde. Detta inkorporeras i vardagen för att genomsyra den dagliga verksamheten. Samtliga förskolor har likabehandlingsplaner för att regelbundet checka av eventuella avvikelser.

Barns språkutveckling

Pedagogerna är medvetna om sin roll som språkliga förebilder för barnen. Man fångar tillfällen i vardagen för att samtala, lyssna och sätta ord på vad de gör, hur saker och ting ser ut, hur de känns, luktar, smakar osv.

Miljön ordnas i stationer där små grupper av barn leker och arbetar tillsammans. Barnen får möjlighet att samtala, lyssna på och lära av varandra. Begreppsvärlden vidgas också genom mötet med nya ord i projektarbeten kring något specifikt ämne eller genom samtal som initieras av pedagoger.

Barnen uppmuntras att uttrycka sig på många olika språk, t ex tal- och kroppsspråk, bild- och musikskapande samt bygg- och konstruktion.

Olika projekt pågår på alla förskolor för att stimulera och utmana barns språkutveckling. Som t.ex. inbjuden sagoberättare, egna sago- och bokstavsprojekt.

Flerspråkighet

Planering för information om finska som förvaltningspråk pågår.

Aktivt arbete är på gång för att kunna erbjuda finskspråkiga barn del av dag på finska. Vi har idag möjlighet att ta emot 7 barn på en avdelning med en befintlig finskspråkig förskollärare.

Matematik

Pedagogernas kunskaper om vad matematik är och kan vara i förskolan har ökat.

Pedagogerna är igång med matematiken och har fått in rätt kunskap kring vad matematik i vardagen är, samt hur man kan undervisa i det på ett lekfullt sätt. I vardagen utmanas barnen i matematiska begrepp. Miljö, material och förhållningssätt är utmanande och tillåtande.

I det projektinriktade arbetssättet som tillämpas tänker pedagogerna in matematiserande, språkande och naturvetenskapliga områden i allt arbete man gör. Observationer visar att barnen använder matematiska och naturvetenskapliga begrepp i sitt tal.

Naturvetenskap och teknik

Inom området naturvetenskap finns ett stort intresse och mycket engagemang hos både pedagoger och barn. Teorier och hypoteser formuleras och diskuteras kring experiment med t.ex. naturvetenskapliga fenomen som snö, vatten och vattenånga.

Många grupper har satsat på sina bygg- och konstruktionshörnor. I den miljö finns det rika möjligheter för barnen att göra såväl matematiska som tekniska experiment och upptäckter.

Mer kunskap kring hur man kan jobba med naturvetenskap och teknik efterfrågas.

Barn i behov av verksamhetsstöd

För närvarande har 30 barn verksamhetsstöd på förskolorna. Fyra barn är placerade på specialförskola i annan kommun och två barn är placerade i specialförskola i annan stadsdel. Ett barn från en annan stadsdel är placerad hos oss. Under vårterminen hade 53 barn verksamhetsstöd. Inför höstterminen har förskolorna sökt verksamhetsstöd för ytterligare 17 barn. Detta gör att budgeten inte kommer att hållas även om alla ansökningar inte beviljas verksamhetsstöd. För de barn som inte beviljas verksamhetsstöd kommer kontinuerlig uppföljning och konsultation eller handledning att erbjudas. Kontakt och uppföljning av alla barn, både interna och externa kommer att ske under september och oktober månad.

Förskola och hem

NÄMNDMÅL:

Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och med skolans förskoleklass.

Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökning avseende dokumentation och uppföljning av barnets utveckling och lärande.	81 %	81 %	2012

Indikator	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökning avseende information om barnets utveckling och lärande.	83 %	81 %	2012
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökning avseende information om verksamhetens mål och arbetssätt.	85 %	81 %	2012

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla förskolor ska utveckla arbetet med systematisk hantering av idéer och synpunkter som föräldrarna framför för att utan dröjsmål försöka identifiera eventuellt behov av åtgärder.	2012-01-01	2012-12-31
Alla förskolor ska utveckla arbetet med utvecklingssamtalets innehåll, utformning och genomförande för att föra fortlöpande samtal med barnens vårdnadshavare om barnens trivsel, utveckling och lärande både i och utanför förskolan.	2012-01-01	2012-12-31
Förskolechefen vidtar åtgärder för att öka svarsfrekvensen och nöjdheten i förskoleundersökningen.	2012-01-01	2012-12-31

Bedömning och analys

Förskolans samverkansuppdrag handlar om att förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar.

Förskolorna har varit aktiva i arbetet med att höja svarsfrekvensen i brukarundersökningen. Att det är ett viktigt redskap i deras arbete har tydliggjorts vilket har givit ett positivt resultat.

Grunden till den goda samverkan läggs vid inskolningen. Föräldrarna ges därefter kontinuerligt information om verksamheten.

Rutiner finns för att säkerställa att alla föräldrar får samma information.

Utvecklingssamtalen är uppskattade av föräldrarna. Det är ett verktyg för pedagogerna som ger rik information om de enskilda barnen. Där visas hur barnens utveckling och lärande dokumenteras och följs upp och en dialog om barnets utveckling och lärande förs.

Ett annat verktyg är dokumentationen i barnens pärmar. Barnens lärande dokumenteras och följs upp och ger föräldrar ytterligare inblick i såväl förskolans arbetssätt som det egna barnets utveckling. Det är samtidigt ett forum på förskolorna för att berätta om förskolans mål och arbetssätt.

Förutom dessa verktyg framförs information av olika slag genom månadsbrev, uppsatt dokumentation över verksamheten. Andra samverkans former som

förekommer är föräldramöten, föräldrafrukost, Öppet hus, Vårsalong, föräldrakaffe och föräldrarepresentantsmöten där föräldrarna har möjlighet att ställa frågor och framföra synpunkter på verksamheten.

Inte att förglömma är dock den dagliga kontakten med relevant information och möjlighet till framförande av synpunkter.

Resultatet av den årliga brukarundersökningen och förskolornas interna uppföljning visar att den pedagogiska verksamheten svarar mot målen och bidrar till ökad nöjdhet och bättre samverkan med föräldrar.

Förvaltningen noterar dock att de nya reglerna för inskrivning av barnen försvårar arbetet för pedagogerna på de förskolor som har tätare genomströmning. I några barngrupper förekommer ofta pågående inskolningar under hela året och pedagogerna har inte möjlighet att ge föräldrar den start de önskar.

Samverkan med skolans förskoleklass. Förskolans målsättning är att ha goda former för överlämnandet av barn till förskoleklass. En övergripande handlingsplan, "FÖSK-planen" finns. Förskolorna kontaktar alla sina samarbetsförskolor och trycker på för att kunna genomföra besök och överföring.

Övrig uppföljning

Sammanfattande analys och bedömning av måluppfyllelsen och lärdomarna under läsåret

Uppföljningen av förskoleverksamheten som sker i ILS systemet omfattar både ekonomi och den pedagogiska verksamhetens kvalitet samt kultur- och miljöfrågorna i anslutning till respektive nämndmål.

I VP 2012 har förskolorna identifierat de nödvändiga förutsättningar och de pedagogiska arbetsprocesserna för arbetet mot de nationella målen under verksamhetsåret. Alla förskolor har metoder för att löpande följa upp sitt arbete och rapportera resultat. Verksamhetens uppföljning ger underlag för beslut om åtgärder.

I tertiäl 1 gav enheterna svar på vad som förändrats och utvecklats sedan hösten 2011 och vilka utvecklingsområden som identifierats.

I tertiäl 2 bedömer förskoleenheterna om det finns ett samband mellan målen, de resurser och de metoder man använder för arbetet avseende barnens utveckling och lärande och samverkan med föräldrar.

Prioriterade aktiviteter som det arbetas med under året är:

- Matematik, naturvetenskap och teknik i förskolan/IT i pedagogiken samt IT i de administrativa rutinerna
- Språkutveckling i förskolan

Ökad nöjdhet och bättre samverkan med föräldrarna uppnås genom: utvecklingssamtalets innehåll, utformning och genomförande. Idéer och synpunkter hanteras systematiskt. Genom indikatorerna ges värdet på uppnått resultat inom följande områden:

- Dokumentation och uppföljning av barnets utveckling och lärande
- Information om barnets utveckling och lärande
- Information om verksamhetens mål och arbetssätt

Förskoleenheterna följer upp sina åtaganden. Förväntat resultat som formulerats i VP 2012 är utgångspunkt. I tertialrapporterna rapporteras vad som pågår just nu i enheterna, vart verksamheten är på väg och hur verksamheten planeras gå vidare fram till årsberättelsen.

Detta ger en god överblick av det pedagogiska arbetet. Resultatet av årets brukarundersökning är givetvis också en indikator för hur enheterna har lyckats.

Resultat

- Läroplanens och styrdokumentens rubriker och mål återfinns i det pedagogiska arbetet. Information ges till föräldrarna angående förskolans uppdrag.
- Förskolorna upprättar lokala arbetsplaner kopplade till verksamhetsplanen, planen mot kränkande behandling, självvärderingsverktyget (stadens indikator) och brukarenkätens resultat. Förskolornas arbetslag har utvärderat sina lokala arbetsplaner, som bygger på förskoleenhetens VP och den reviderade läroplanen.
- Förskolorna följer upp sin verksamhet kontinuerligt i sina ledningsgrupper och i nätverkform. Diskussioner och underlag för förbättringar startar många gånger där.
- Prognosen för periodens utfall ligger väl i linje med uppsatta mål.

Östermalms kommunala förskolor erbjuder överlag en god verksamhet och att man lever upp till de förväntningar som ställs på dem.

Förskoleledningens egen bedömning

Centrala Östermalms förskolor

Vi anser oss uppfylla de pedagogiska målen. Vi har arbetat och arbetar med att utveckla naturvetenskap och teknik inom ramen för våra projektarbeten, vi har lyckats få igång samarbetet med två av tre samarbetskolor, vi är på gång med ett systematiskt kvalitetsarbete, systematiskt arbetsmiljöarbete, förbättrad information till föräldrar, ett systematiskt arbete med barn som behöver stöd finns etablerat, vi bygger ytterligare ut vår introduktion för nyanställda.

Engelbrekts förskolor

Kvalitetsredovisningen visar att vi under året har lagt ned ett gediget arbete våra åtaganden samt med de utvecklingsområden vi identifierade under föregående år. Vi har arbetat i nätverk, på arbetsplatsträffar, planeringsdagar och på avdelningsnivå för att uppnå målen. Det arbete som varje avdelning lägger ned på sin arbetsplan tror vi också bidrar till målpuppfyllelsen.

Gärdets förskolor

Vi bedömer att alla förskolor inom enheten är på god väg och svarar upp mot åtagandena, vilket visar sig i verksamheten och i de lokala arbetsplanerna. Vår bedömning är att vi har haft en god verksamhet för barnen. Vi arbetar efter vår värdegrund där barnen ska känna glädje, trygghet och tillit. Vi strävar efter att alla barn ska ha roligt och känna lust att möta nya utmaningar. Våra ledord är trygghet, demokrati och respekt. Sammanfattningsvis pågår ett utvecklande arbete på alla våra förskolor och vår bedömning är att vi har genomfört det mesta som vi har planerat.

Hedvig Eleonora förskolor

Medarbetarna har varit delaktiga, observanta och lyhörda för barns tankar och funderingar, detta har inspirerat och väglett barnen både individuellt och i grupp i olika former av skapande verksamhet.

Barnen har visat nyfikenhet för bygg och konstruktion, berättar sagor inför varandra, musik och dans förekommer mycket i barnens spontana lek.

Vi har utmanat och stimulerat barnen att utforska, undersöka, reflektera och hitta lösningar för att erövra kunskap inom matematik, naturvetenskap och teknik. Vi har använt oss av olika material och tillvägagångssätt för att väcka barnens intresse för olika matematiska begrepp, vilket lett till att barnen visat stort intresse för matematiskt tänkande.

Vi har inspirerat barnen till rörelse vilket lett till att de fått bättre koordination, balans och kroppsuppfattning.

Hjorthagens Karlplans förskolor

Vi anser att vi nått de uppsatta målen utifrån de uppsatta arbetssätten.

Stadions förskolor

Vi bedömer att vi är på god väg i arbetet mot våra uppställda mål i Stadions enhet. Det innebär att barnen i våra förskolor erbjuds möjligheter till utveckling, lärande och delaktighet inom läroplanens alla målområden. Vi arbetar kontinuerligt med att bli bättre inom de utvecklingsområden vi identifierat.

Vår sammanfattande analys grundar vi på de utvärderingar varje avdelning gjort och genomläsning av alla avdelningars månadsbrev, medarbetarsamtal samt resultatet från årets förskoleundersökning.

Stadions pedagogiska verksamhet bedöms svara mot uppsatta mål. Enhetens arbete bedöms bidra till barnens utveckling, lärande och delaktighet.

Bedömningarna grundas på interna utvärderingar och resultatet från forskoleundersökningen. På flertalet av enhetens förskolor når vi de uppsatta målen och har hög nöjdhet och god samverkan med föräldrar. Att öka nöjdheten och utveckla samverkan med föräldrar är ett av våra utvecklingsområden.

Förskoleenheterna har identifierat följande utvecklingsområden för 2013

- *Den pedagogiska verksamheten/Läroplanen och läroplanens områden*
- *Projektinriktat arbetsätt*
- *Barnkultur*
- *Pedagogisk dokumentation*
- *Medarbetarsamtal*
- *Brukarundersökningens resultat*
- *Barns språk- och identitet i ett mångkulturellt samhälle*
- *Könsmonster och könsroller*
- *Barnen i behov av verksamhetsstöd*
- *Dialog med föräldrar/föräldramöten/Föräldrabrev*
- *Utvecklingssamtal*
- *Förskolläraernas professionalitet, ansvar och arbetsinsats*
- *Multimedia*

Utvecklingsområden

1. Fördjupat arbete med de pedagogiska miljöerna, den skapande verksamheten, språkutveckling, matematik, naturvetenskap och teknik.
2. Pedagogisk dokumentation/Uppföljning och Utvärdering
3. Förskolechefens ansvar/Pedagogisk ledarskap
4. Medarbetarnas delaktighet
5. Förskollärarens ansvar/Pedagogisk ledarskap
6. Kost, rörelse och hälsa
7. Hållbar utveckling
8. Jämställdhet
9. Stadens indikator/Pedagogernas självvärdering
10. Utbildningsförvaltningens kriterier för tillsyn
11. Brukarundersökningens resultat
12. Barn i behov av stöd
13. Kultur

Åtgärder för utveckling

1. Fortsätta att utveckla och förbättra förskolornas möjlighet att följa och utvärdera den egna verksamheten genom allas delaktighet, där synpunkter från både brukare och pedagoger följs upp.
2. Arbetslagen använder sig av olika redskap för att beskriva, granska och följa upp det som sker i verksamheten. Varje förskola utvecklar metoder

- för detta arbete. Pedagogisk dokumentation syftar dels till att få en tydlig bild av barnen och verksamheten, dels till att utvärdera sammanhangets och miljöns betydelse för barnens lärande, lek och samarbete.
3. Hur delge varandra erfarenheter? Hur göra/Handla i rollen som Pedagogisk Ledare? Dela erfarenheter förskolechefer emellan. Hur driva vidare så det händer saker i verksamheten? Tolkning av skollagen.
 4. Tydliga krav ställs på medarbetare. Medarbetare vet vad som förväntas av arbetet. All personal ska ha förutsättningar för planering, uppföljning och utvärdering så att de kan fullfölja det ansvar som finns beskrivet för olika befattningar i läroplanen. Likaså ska huvudmannen se till att all personal har kännedom om styrdokumentet, blir delaktig i den lokala utformningen samt får den kompetensutveckling som krävs för att utveckla verksamheten utifrån lokala behov och förutsättningar.
 5. Förskolan har ett tillräckligt antal examinerade förskollärare för att undervisningen ska kunna anses bedrivas under ledning av dem som skollagen kräver. Arbetslaget är navet i förskolans utveckling. Förskolläraren är arbetslagsledare med läroplanen som utgångspunkt
 6. Det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa grundläggs
 7. I miljöprogrammet för stadsdelen är ett av målen att förskolor ska utveckla en hållbar verksamhet och arbeta med lärande för hållbar utveckling. Barn i Östermalms förskolor undersöker, utforskar, skapar och lär i naturen för miljön och för framtiden. Förskolor har ett aktivt miljöarbete med sopsortering, återvinning av matavfall, ekologiska inköp vilket kommer att vidareutvecklas. Förståelse för hur egna handlingar påverkar miljön. Ett konsekvent miljötänkande i förskolepedagogiken.
 8. Personalen arbetar aktivt för jämställdhet mellan flickor och pojkar integrerat i den pedagogiska verksamheten. Personalen analyserar sina egna föreställningar om manligt och kvinnligt och diskuterar hur den pedagogiska miljön kan utformas för att stärka jämställdhetsarbetet.
 9. Nivåerna i indikatorn/självvärderingen. Vad är skillnaden mellan nivåerna? Vad krävs mellan nivåerna?
 10. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.
 11. Årets resultat har bearbetats och styrkor och utvecklingsområden har identifierats på enhetsnivå. Ett utvecklingsarbete har igångsatts. Enheterna utgår från undersökningens resultat då de utformar sina lokala verksamhetsplaner för 2013. Förskolorna fastställer lokala mål och följer upp systematiskt och granskar att målen nås och att ett systematiskt kvalitetsarbete utvecklas på lokal nivå. Förskolornas åtaganden kopplas till de identifierade utvecklingsområdena och syfta till förbättringar som ger fortsatt goda utslag i kommande förskoleundersökningar på förskolenivå.
 12. Förskolan ska ha en dokumenterad rutin för att följa varje barns utveckling och lärande för att kunna utvärdera sina arbetsätt. Om man upptäcker att

den verksamhet man bedriver inte klarar av att möta alla barns behov ska det finnas en rutin för hur man då går tillväga för att förändra sin verksamhet alternativt tillgodose barns behov av särskilt stöd. Arbetet med detta ska utgå ifrån att så långt det är möjligt med egna resurser göra förändringar i verksamheten, inte från att barnet har svårigheter eller att det ska krävas extra resurser. Föräldrarna ska involveras i ett tidigt skede och förskolan ska vid behov ha tillgång till nödvändig specialkompetens. Om förskolan söker extra bidrag för att stödja ett enskilt barn måste en handlingsplan upprättas som utvärderas regelbundet och därefter revideras varje termin. Detta kan leda till förändringar av insatsens arbetssätt och omfattning inför kommande termin. Hela detta arbete ska syfta till att utifrån barnets behov och förutsättningar så långt det är möjligt inkludera alla barn i den ordinarie verksamheten och även arbetet på det här området ska i huvudsak utgå från barnets styrkor och intressen. Extra resurser ska enbart användas för det syfte de beviljats.

13. Barnen får ta del av ett varierat kulturutbud som musik, dans, teater mm. Kulturombuden får möjligheter att hitta samarbetsformer med bibliotekarier på Fältöverstens bibliotek. Detta ska leda till att utveckla våra barns intresse för böcker, läsande och barnens eget berättande och skapande.

Kvalitetsredovisning upprättad av

Östermalms stadsdelsförvaltning

Barn och Ungdom

Bilaga 1

- Förskoleenheternas utvecklingsarbete 2012

Bilaga 1

Förskoleenheternas utvecklingsarbete

I denna redovisning rapporteras resultatenheternas utvecklingsarbete, verksamhetens resultat och förskoleledningens bedömning över måluppfyllelse gentemot stadsdelsnämnden två nämnmål för 2012.

Resultatenheter 2012

Centrala Östermalms förskolor, Engelbrekts förskolor, Gärdets förskolor, Hedvig Eleonoras förskolor, Karlaplan/Hjorthagens förskolor, Stadions förskolor

Förskoleenheterna redovisar: Hur man har arbetat med målen i läroplanen? Om verksamheten uppfyller målen och vad förskoleledningens bedömning grundar sig på.

Förskoleenheterna har identifierat följande utvecklingsområden för 2013:

Den pedagogiska verksamheten/Läroplanen och läroplanens områden

Projektinriktat arbetssätt

Barnkultur

Pedagogisk dokumentation

Medarbetarsamtal

Brukarundersökningens resultat

Barns språk- och identitet i ett mångkulturellt samhälle

Könsmönster och könsroller

Barnen i behov av verksamhetsstöd

Dialog med föräldrar/föräldramöten/Föräldrabrev

Utvecklingssamtal

Förskolläraernas professionalitet, ansvar och arbetsinsats

Multimedia

Centrala

Fokusområden

Vision och värdegrund

Förskolan ska fostra morgondagens samhällsmedborgare. Vi fostrar alltså unga människor för deras framtida liv i det offentliga samhället. Det innebär möten med andra människor med olika värderingar, synsätt, erfarenheter och bakgrund. Det i

sin tur ställer krav på förmåga till kommunikation, respekt, samarbete, lyssnande och tolerans. Förskolan ska vara en mötesplats för olikhet där barnen lär sig umgå med och respektera andra - grunden för det demokratiska samhället. Integration och mångkulturalitet innebär dock en motsättning som behöver diskuteras vidare. Omvärld – möjligheter och hot

Tillgången på barn har varit relativt god inom stadsdelen under 2011 men minskat under 2012. De många nya etableringarna av enskilda förskolor har också gjort att alla förskolor inte har helt fyllda grupper. Barnunderlaget i Lappkärrsområdet sviktar och förskolan Forskaren har idag cirka 30 barn inskrivna, att jämföra med cirka 75 för ett par år sedan. Övriga förskolor i enheten har haft minskande tillgång på barn.

Anställningar

Tillgången på förskollärare är bättre i innerstaden än i förorten, men den är inte god. Bristen på förskollärare driver också upp lönenivåerna där nyanställda ibland får löner som överstiger vad flerårigt anställda förskollärare har. Detta skapar lätt irritation och kan sätta igång flyttkaruseller bland övrig personal som i sin tur vill höja lönerna. De små pottorna i de senaste årens löneförhandlingar gör att den individuella lönesättningen mest liknar ett skämt.

Andelen förskollärare har stadigt ökat inom enheten och tre av förskolorna har nästan enbart förskollärare anställda. Vi började under våren minska antalet förskollärare då vi inte har råd att ha så många inom enheten. Under sommaren 2012 har också vår pedagogiska ledare sagt upp sig och hennes tjänst kommer inte att besättas av besparingskäl. Vårt mentorsprogram fungerar bra och de som deltar är nöjda. Under hösten 2012 räknar vi med att minska antalet förskollärare ytterligare en aning.

Underlag för det som skrivs nedan är hämtat och sammanställt från enhetens mitterminsuppföljningar våren 2012 och från planeringarna gjorda under planeringsdagarna i juni 2012.

NÄMNDMÅL: Lära och Utvecklas

Förskolorna ska ge varje barn vad de behöver för att lära och utvecklas.

Bedömning och analys

Våra kulturombud träffas regelbundet och kommer mer att användas för att arbeta med kultur bland barnen. I vår ped. utvecklingsgrupp ska vi under läsåret som kommer ta upp frågan om hur vi ser på kultur och barns kulturskapande och hur vi kan utveckla det. Det finns redan kopplingar i verksamheten mellan vad vi gör på förskolan och vad vi köper in externt.

Vi kommer under läsåret att föra in vikten av att arbeta med fysiken och hälsan i vår lokala arbetsplan. Då vi ser att allt fler barn åker bil och vagn längre upp i

äldrarna så anser vi att det är nödvändigt att lägga större vikt vid barnens fysiska utveckling. Man får en del andra vinster på köpet.

Arbetet med barn som behöver extra stöd flyter på bra och det finns ett fungerande system för att upptäcka barn som behöver stöd och hanteringen kring äskandet av extra resurstöd. Nyheten i höst är att vi inför regelbundna möten mellan resurspersonal och ledning.

I vårt projektinriktade arbetssätt får vi in matematik, naturvetenskap, språk och andra "ämnen" på ett naturligt sätt. Vi satsar under året på pedagogledda nätverk för barnskötare för att öka deras kompetens i dokumentation och liknande samt ett nätverk med inriktning på naturvetenskap och teknik.

NÄMNDMÅL: Samverkan med föräldrar och förskoleklass

Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och med skolans förskoleklass.

Bedömning och analys

Vi har arbetat mycket för att öka och förtydliga informationen till föräldrarna; bättre månadsbrev, anslagstavlor med "ämnes" rubriker, utvecklingssamtal i samband med brukarenkäten där vi tar upp enkätens frågor mm. En del föräldrar tycker de får för mycket information - de orkar inte ta emot. Andra hävdar att det ligger på föräldrarna också att söka den information de behöver. Vi ser också en del lustiga effekter i brukarenkätorna - på en förskola där vi inte hade haft några större kulturella aktiviteter med barnen var föräldrarna mycket nöjda med förskolans arbete, medan en annan förskola i enheten hade satsat mycket tid och pengar på teatrar, konserter mm och hade ganska missnöjda föräldrar som ansåg att deras barn inte fick tillräckligt med kultur - båda resultaten trots likartad information. I stort anser vi dock att samarbetet med föräldrarna fungerar bra och att vi kan fortsätta på samma sätt som förut.

Sammanfattande analys och bedömning av måluppfyllelsen och lärdomarna under läsåret

Under läsåret lade vi om utvecklingssamtalen med föräldrarna så att de skulle ligga i anslutning till brukarenkäten. Vi gjorde också om våra anslagstavlor på förskolorna för att kunna ge mer "ämnes" riktad information. Detta ledde till något bättre resultat i brukarenkäten men inte i alla frågor. En del föräldrar har också framfört synpunkter på att de får för mycket information.

Budgeten räcker inte för året, vi kommer att gå med underskott. De främsta orsakerna som vi ser det är svårigheten att hela tiden ha full inskrivning, det har periodvis haltat. Vi har haft för mycket förskollärare anställda och också för mycket personal i förhållande till antalet inskrivna barn. Till hösten 2012 har vi minskat personalstyrkan en del, och minskat antalet förskollärare något. Vi har också valt att inte återbesätta tjänsten som pedagogisk ledare då den tjänsten blev vakant. Vi anser oss uppfylla de pedagogiska målen. Vi har arbetat och arbetar med att utveckla naturvetenskap och teknik inom ramen för våra projektarbeten, vi har

lyckat få igång samarbetet med två av tre samarbetskolor, vi är på gång med ett systematiskt kvalitetsarbete, systematiskt arbetsmiljöarbete, förbättrad information till föräldrar, ett systematiskt arbete med barn som behöver stöd finns etablerat, vi bygger ytterligare ut vår introduktion för nyanställda.

Utvecklingsområden

Under kommande läsår behöver vi backa en aning och gå igenom delar av vår bas. Vad är projektinriktat arbetssätt, vad är barnkultur och hur arbetar vi med det, hur ska våra ateljéer se ut och varför, var står vi i frågan om mångkulturalitet osv. Vi har börjat skriva en del enhetsövergripande dokument för att minska spretigheten i verksamheten. Då vi under ett antal år arbetat mycket med att utveckla arbets- och synsätt ser vi nu att det är dags för en period med att samla upp vad vi åstadkommit, reflektera över det vi gör innan vi bestämmer hur vi ska gå vidare.

Under hösten utökar vi introduktionen för nyanställda. Vi börjar med en genomgång av anställningens ramar; lagar, riktlinjer, skyldigheter och rättigheter. Sedan fortsätter vi med en pedagogisk genomgång där det ingår att göra egna arbetsuppgifter mellan träffarna. Man kommer att få en grundutbildning i första hjälpen, brandskydd, ergonomi och så ett uppföljningsmöte i slutet av första terminen på hur det gått. Dessutom har ledningen ett uppföljningssamtal cirka 6 veckor efter anställningens början och varje nyanställd har en mentor första året.

Åtgärder för utveckling

Då vi är två i ledningen behöver vi få fler pedagoger att ta del i arbetet med enheten. Vi stärker ledningsgruppens mandat och arbetsuppgifter, den pedagogiska utvecklingsgruppens medlemmar ska vara samordnare på respektive förskolas reflektionsgrupp där arbetsplatsens pedagogiska arbete ska tas upp. Enheten kommer att få ett antal enhetsövergripande dokument som riktlinjer för arbetet - hur vi ser på det, vad det ska innehålla, vilka ramar som finns och vilken riktning vi ska ta. Vi kommer också på sikt att skriva konkreta riktlinjer för inskolning, föräldramöten, informationsformer till föräldrarna, hur vi ska arbeta med pedagogisk utveckling och liknande.

Engelbrekt

Fokusområden

Vår verksamhetsidé är att erbjuda en trygg och stimulerande miljö där varje barn får god omsorg och stöd för lärande och utveckling i ett långsiktigt perspektiv. Verksamheten hos oss präglas av glädje, engagemang och omtanke.

Målet för verksamheten är, att tillsammans med föräldrarna, hjälpa barnen att utvecklas till trygga och hänsynsfulla människor med social, emotionell, motorisk och intellektuell kompetens, nyfikna och redo för framtida utmaningar. Förskolan arbetar i enlighet med Förskolans läroplan, stadsdelsförvaltningens verksamhetsplan, enhetens likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling samt övrigt förekommande styrdokument.

Barnen inom vår enhet ska ges möjlighet till ett brett utbud av upplevelser och aktiviteter såsom rörelse, tema- och projektarbeten, natur- och kulturupplevelser samt skapande verksamhet. I vår enhet arbetar vi aktivt för att barnens lekmiljö skall vara utvecklande och stimulerande.

NÄMNDMÅL: Lära och Utvecklas

Förskolorna ska ge varje barn vad de behöver för att lära och utvecklas.

Bedömning och analys

Miljöarbete

I nätverksgruppen med miljöansvariga har man diskuterat uppdraget utifrån läroplanen och vi anser att vi har nått upp till våra förväntade resultat. Miljöarbetet under året har stärkts och alla har en "återvinningsstation" för barnen på förskolan. Arbetet har också utvecklats genom att varje förskola är med i Pennbrigaden där plastpennor samlas in för att återvinnas till nya föremål. Några öre per penna går till SOS barnbyar. Vi anser att miljöarbetet är viktigt, att det lägger grunden för framtida goda värderingar och en hållbar livsmiljö. Enhetens miljöombud har en stor uppgift i detta arbete och en egen punkt på dagordningen till APT.

Kultur för, av och med barn

En stor önskan finns att få använda pengar till digital teknik. I "Strategisk plan för barn- och ungdomskultur i Stockholm 2009-2012" "Kultur i ögonhöjd" går att läsa följande: "Barn och unga utvecklar själva nya former för kommunikation och skapande, inte minst genom den nya tekniken. Deras kompetens ska därför tas tillvara som en resurs i utvecklingsarbetet". Utifrån det är det svårt att förstå beslutet att inte kunna använda kulturpengar för detta. I övrigt är vi mycket nöjda med vårt resultat inom detta område.

Barnen inom enheten ges goda förutsättningar till varierande kulturupplevelser. Kulturpengen bidrar mycket till pedagogernas engagemang och vi ser att våra barn är privilegierade vad gäller kulturupplevelser och att vi som storstadsbor dessutom har närhet till kulturutbud av, med och för barn. Det är också lätt för kulturutövare att besöka våra förskolor, vilket underlättar för pedagogerna med de yngre åldrarna. Kulturansvariga får information och inspiration från den centrala nätverksgruppen. Kulturansvariga har en egen punkt på APT men det är svårt att förmedla upplevelser på ett "levande" sätt. Lerkurs har erbjudits samtliga pedagoger då det finns en brännugn i enheten. Pedagoger har deltagit i lärarkvällar på museum.

Pedagogisk miljö

Tidigare fördjupningsarbete kring detta åtagande lever kvar. Under året har många satsat på att synliggöra undervisningen vad gäller experiment och teknik. Begrepp som lockande, utmanande, utvecklande, lätt att förstå och nå, och lustfyllt står i fokus.

Arbetet vad gäller förskolornas gårdar har vi precis påbörjat.

Stöd efter sitt behov

Grunden för barns utveckling och välbefinnande är en trygg miljö där barn kan utveckla sin sociala kompetens och ta eget ansvar. Vår interna kvalitetsuppföljning visar att vi gör ett mycket bra arbete med att utmana och utveckla varje barn utifrån behov. Vi har arbetat aktivt med det egna förhållningssättet. I år börjar vi att revidera vår likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling under hösten. Det innebär att vi haft fördjupningsarbete kring värdegrundsfrågor två gånger under året. Utvecklingssamtal och brukarundersökningen visar att föräldrar har stort förtroende för vår förmåga att skapa en trygg miljö. Vår målsättning har varit att fånga upp barn i behov av extra stöd genom att tidigare öppna en dialog med föräldrarna.

Matematik och naturvetenskap

Tidigare års fortbildningsinsats i att undervisa i matematik på förskolan lever kvar. Det matematiska tänkandet synliggörs och lyfts fram i den dagliga verksamheten. Vi har satsat på teknik och naturvetenskap genom att på planeringsdagen fortbilda all personal. Diverse litteratur i ämnet finns på alla avdelningar. Vi har redan sett goda resultat av den uppskattade föreläsningen "18 experiment för förskolan".

Språk och kommunikation

Vi har fortsatt vårt arbetssätt med att ge stort utrymme för språk och kommunikation. Detta genom att arbeta i små grupper, skapa lugna miljöer och vara närvarande, inlyssnande och inspirerande vuxna. Vi bedömer att vi har lugna och harmoniska barngrupper där alla barn får synas och höras. Vi kommer att fortsätta utveckla vårt arbete med flerspråkiga barn bland annat genom att köpa in ytterligare flera böcker med CD-skivor på aktuella språk.

Hälsa

Vi har fortsatt vårt arbete med att aktivt förhindra smittspridning genom god hygien och följer enhetens policy vad gäller sjuka barn. Gränsdragning kan många gånger vara svår och man är inte alltid överens. Daglig utevistelse bidrar till mindre smittspridning och är en viktig del i verksamheten. Att vara aktiv och röra på kroppen är viktig del i hälsoarbetet, alla avdelningar har därför rörelse/rytmik minst en gång/vecka. I år startade vi en ny tradition i enheten, Englebrevsloppet. Det är en springlopp för våra blivande skolbarn i enheten och det var en uppskattad aktivitet av både barn och vuxna. Initiativ togs av enhetens hälsocoacher. Det har serverats vegetarisk lunch minst en gång/vecka och frukt dagligen. Enhetens inköp av ekologiska livsmedel ligger på 24-29%,

vilket är mycket över den rekommenderade nivån. Hälsa betyder också trygghet och välbefinnande i sin grupp och detta har alla avdelningar arbetat aktivt med.

NÄMNDMÅL: Samverkan med föräldrar och förskoleklass

Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och med skolans förskoleklass.

Bedömning och analys

Information om förskolan

Tydligare skyltar om förskolans namn är nu uppsatta vid varje ingång. Arbetsättet att förskolechef/biträdande förskolechef tar emot, visar och berättar om förskolan under den tid då verksamheten är igång känns bra och uppskattad. Många är pålästa innan besöket och vår analys är att hemsidan är ett viktigt komplement till det personliga besöket.

Föräldrasamverkan

Resultatet i brukarundersökningen visar på att vår föräldrasamverkan är mycket god och vi är mycket nöjda med vårt arbetssätt. Informationen om varje barns individuella utveckling och lärande samt hur man arbetar för att stödja barns utveckling är information som synes fortfarande svårare att förmedla även om vi har ökat resultatet med 2 % sedan förra året. Vår analys är att vi behöver använda det utarbetade materialet för utvecklingssamtal något år till innan vi kan utvärdera materialet.

Vi har involverat våra föräldrar i vårt arbete med likabehandling/plan mot kränkande behandling genom en enkät. Vi har fångat upp att många föräldrar tycker att det är för mycket papper som ska fyllas i och det är något vi tar med oss till höstens arbete.

Vi har diskuterat inskolning på nätverk och en "checklista" för vilken information som måste lämnas till alla föräldrar utarbetades. Förskolechef och biträdande förskolechefs informationsmaterial (PowerPoint) är reviderad för att tydliggöra förskolans uppdrag utifrån läroplan och skollag.

Det interna arbetet med pedagogisk dokumentation har varit bra och måste fortsätta.

Övergången till förskoleklass

Pedagogerna i verksamheten önskar ett bättre samarbete med förskoleklasserna och vi måste fortsätta att arbeta i den riktningen. Vår bedömning är att föräldrar känner sig trygga med barnens förberedelse för att börja i förskoleklass. Inom enheten arbetar majoriteten av storbarnsavdelningarna med 5-årsgrupp vilket uppskattas mycket av barn och föräldrar. Under hösten kommer ett nätverk att fördjupa sig i syfte och mål med arbetet och att alla förskolor ska arbeta efter detta.

Sammanfattande analys och bedömning av måluppfyllelsen och lärdomarna under läsåret

Bedömningen är att Engelbrekts förskolor erbjuder en god verksamhet för barnen. Vi strävar efter att ha ett gott bemötande till föräldrar och att visa ett stort engagemang i vårt arbete. Våra gemensamma värdeord, glädje, engagemang och omtanke är viktiga i relation till såväl barn, föräldrar, kollegor och verksamhet. Vi känner ett stort ansvar att leva upp till de förväntningar som ställts på oss. Kvalitetsredovisningen visar att vi under året har lagt ned ett gediget arbete våra åtaganden samt med de utvecklingsområden vi identifierade under föregående år. Vi har arbetat i nätverk, på arbetsplatsträffar, planeringsdagar och på avdelningsnivå för att uppnå målen. Det arbete som varje avdelning lägger ned på sin arbetsplan tror vi också bidrar till måluppfyllelsen.

Några av utvecklingsområdena kommer vi att ta med till nästa år då vi ser att vi behöver lägga mer tid och engagemang för att förankra arbetet.

Årets brukarundersökning visar ett fortsatt gott resultat för vårt arbete. För tredje året i rad är Engelbrekts förskolor i topp. Vi tror att en bidragande faktor är att vi har väl utarbetade och över enheten gemensamma dokument, uppföljningsrutiner, nätverk på enhetsnivå och även nätverk på pedagogers egna initiativ. Det arbete vi tidigare lagt ned på värdegrundsfrågor anser vi vara betydelsefulla för vårt förhållningssätt inom enheten. Detta är något vi ska fortsätta fokusera på.

I en stor enhet med fler förskolor och många anställda och där det också är en del personalförändringar varje år ser vi att det tar längre tid och stor energi och kraft att besluta om, förankra och implementera verksamhetsfrågor.

Utvecklingsområden

Efter analys av Tertialrapporter, Kvalitetsredovisningen, Medarbetarsamtal, Brukarundersökningen samt interna möten har följande utvecklingsområden framkommit:

Vi vill fortsätta utveckla och stärka avdelningarnas arbete med pedagogisk dokumentation. Detta inleds redan under hösten med intern fortbildning

Vi vill hitta bättre former för medarbetarsamtalen

Vi vill fortsätta utvecklingsarbetet med att stärka varje barns språk- och identitet i ett mångkulturellt samhälle

Vi vill utveckla bättre rutiner kring rekrytering av ny personal

Vi vill arbeta vidare med att sprida de tankar som har väckts genom fortbildningen av två pedagoger inom enheten vad gäller könsmonster och könsroller.

Åtgärder för utveckling

För varje utvecklingsområde skall lämplig åtgärd vidtas.

Vissa områden är satsningar från stadsdelsförvaltningen som följs upp inom enheten på APT, planeringsdagar, nätverksmöten samt vid avdelningsplanering.

Andra utvecklingsområden, metoder och arbetssätt för att nå mål, ansvarar ledningen, styrgruppen, nätverken eller samtliga pedagoger inom enheten för.

Gärdet

Fokusområden

Resultaten av brukarundersökningen, inspektionen och analys av kvalitetsindikatorn ligger till grund för enhetens fyra utvecklingsområden som vi behöver lägga fokus på.

Barnens utveckling dokumenteras och följs upp kontinuerligt och förmedlas på flera olika sätt till dem själva, andra barn, personal och föräldrar. Dokumentationerna är ett pedagogiskt verktyg som ständigt utvecklas för att på bästa sätt synliggöra individen och gruppens utveckling och lärande.

Varje barn ges stöd för att utvecklas språkligt. Arbetsätten är många och utgår ifrån de individuella förutsättningarna samtidigt som vi strävar efter att nå en balans i förhållandet till nivån på de språkliga utmaningarna. Barngruppen ses som en viktig resurs och möjliggör ett rikt och lustfyllt lärande tillsammans med pedagogerna.

Pojkar och flickor ges lika möjligheter att utvecklas. Ett aktivt arbete med samtliga anställdas förhållningssätt ger grunden för att utifrån styrdokumentet arbeta vidare med att tillsammans skapa en jämlik och tillåtande förskola. En förskola som utmanar de traditionella könsrollerna och som strävar mot att varje barn utvecklar förståelse för att alla människor har lika värde.

Föräldrarna får via olika forum veta vad förskolan gör för att stödja barnets utveckling. De informationsverktyg som personalen använder för att förmedla barnets dag varierar från dagliga samtal, brev och informationsblad, såväl digitalt som i pappersform, till utvecklingssamtal, föräldramöten/samråd samt föräldraråd.

NÄMNDMÅL: Lära och Utvecklas

Förskolorna ska ge varje barn vad de behöver för att lära och utvecklas.

Bedömning och analys

Vi bedömer att alla förskolor inom enheten är på god väg och svarar upp mot åtagandena, vilket visar sig i verksamheten och i de lokala arbetsplanerna.

NÄMNDMÅL: Samverkan med föräldrar och förskoleklass

Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och med skolans förskoleklass.

Bedömning och analys

Vi bedömer att förskolorna inom enheten är på god väg och svarar upp mot åtagandena, vilket visar sig i verksamheten och i de lokala arbetsplanerna

Sammanfattande analys och bedömning av måluppfyllelsen och lärdomarna under läsåret

Vår bedömning är att vi har haft en god verksamhet för barnen. Vi arbetar efter vår värdegrund där barnen ska känna glädje, trygghet och tillit. Vi strävar efter att alla barn ska ha roligt och känna lust att möta nya utmaningar. Våra ledord är trygghet, demokrati och respekt.

Utvecklingsarbete under året.

Vi har genomfört det som hittills var planerat i vårt gemensamma kalendarium. Vi har haft kontinuerliga möten med avdelningsansvariga för att utveckla verksamheten.

Utvärdering och ny kartläggning inför likabehandlingsplanen har gjorts och ny plan är skriven.

Möten angående förskolornas mål och arbetsätt i anslutning till att förskoleundersökningen har genomförts. Vi har i årets förskoleundersökning ökat inom en del områden och minskat inom en del områden, variationen har varit allt från 1% till 8%, skillnaderna mellan enhetens förskolor är något större jämfört med föregående år.

Miljö

Miljöarbetet inom enheten är fortsatt god. Andel ekologiska livsmedel inom enheten ligger på 47 %. Förskolorna källsorterar antingen i miljömöbel eller i fastighetens grovsoprum. Det är endast en förskola som har hämtning av biogas. Alla barn är med i någon naturgrupp, barnen har visat nyfikenhet och fått ökad kunskap om naturens kretslopp och om djur och växter. Barnen har blivit medvetna och observanta på om det ligger skräp i naturen och vi har återanvänt "skräpmaterial."

Kultur

Kulturombuden har deltagit i stadsdelens möten och stadsförvaltningens satsning på kultur för av och med barn ger förskolorna möjligheter att fortsätta med att ta del av de kulturutbud som finns. Förskolorna har besökt teatrar, museer och andra kulturaktiviteter, ofta kopplade till ett tema eller projekt. Barnen har varit på egna visningar på museer och fått arbeta i deras verkstäder vilket har stimulerat barnen till eget skapande. Vi har även bjudit in teatrar och musikföreställningar till förskolorna vilket har gett barnen ytterligare inspiration och idéer till att själva prova, utforska och kommunicera på olika sätt.

Trygg miljö

För att barnens miljö ska vara trygg och säker har vi varit uppmärksamma på om det uppstått något åtgärdsbehov och åtgärdat dessa så fort som möjligt. Vi har följt

våra säkerhetsrutiner.

Information och samverkan

För föräldrar som söker förskola har vi haft personliga visningar, gett information och svarat på mail. Hemsidorna har uppdaterats något oftare jämfört med föregående år.

Vi har utarbetat och börjat använda en ny blankett för utvecklingssamtal som bättre tar upp vad förskolan har gjort för att stimulera barnets utveckling och genom dokumentation visat vad barnen gjort på förskolan så att föräldrarna kan känna sig mer delaktiga i barnets vardag.

Vi planerar en gemensam fortbildningsdag om kvalitetssäkring och dokumentation, vilken vi hoppas leder till en nivåökning i arbetet samt en större känsla av professionalitet. Vi har även haft och har inplanerade fortbildningsdagar kring ledning för de avdelningsansvariga.

Vi arbetar efter den gemensamma plattformen för samarbete förskola-skola. Vi har förberett våra blivande skolbarn för övergången till förskoleklass. Allt från simskola, naturgrupper, projekt och material har varit anpassade för att utmana och förbereda barnen och mot slutet av våren har vi tydligt märkt att de känner större trygghet i sig själva och i gruppen. Att de vågar mer och känner en ökad säkerhet och nyfikenhet inför att de ska börja i förskoleklass.

Pedagogiska miljön

Det pågår ett aktivt arbete kring den pedagogiska miljön och kring pedagogisk dokumentation. Vi har sett att flera grupper har satsat inom dessa områden och det framkommer både i den fysiska miljön och i deras arbete med barnens dokumentationer.

Föräldraundersökningen och självvärderingen

Föräldraundersökningen samt vår egen dokumentation har synliggjort vissa områden. Dels har vi fokus på att förlägga utvecklingssamtalen innan enkäten så att föräldrarna har haft en kvalitativ planerad tid för dialog. När vi jämför självvärderingen med brukarenkäten syns det att våra uppfattningar skiljer sig och vi tolkar även detta som ett uttryck för förbättring av kommunikation och förbättrad dialog mellan framförallt personal och föräldrar.

Dokumentation

Dokumentationen är också ett verktyg som hjälper oss att synliggöra och förmedla individen och gruppens utveckling och lärande. Även här har vi sett möjligheter till förbättring genom tydligare och mer medveten användning.

Sammanfattningsvis pågår ett utvecklande arbete på alla våra förskolor och vår bedömning är att vi har genomfört det mesta som vi har planerat.

Utvecklingsområden

Analysen vi har gjort utifrån våra uppföljningsverktyg samt vår beprövade erfarenhet har lett fram till följande utvecklingsområden:

Dokumentation

Barnen i verksamheten ska få det stöd de behöver

Former för dialog med föräldrar/vårdnadshavare

Kompetensutveckling i form av studiebesök.

Åtgärder för utveckling

För varje utvecklingsområde skall lämplig åtgärd vidtas.

Utvecklingsområdena ansvarar ledningen och medarbetarna för.

Vi ska se över och fördjupa oss i arbetet med att ge pojkar och flickor lika möjligheter.

Vi ska utveckla arbetet med barns språkutveckling. Kompetensutveckling i form av t.ex. litteratur, föreläsningar och erfarenhetsutbyte.

Vi ska utveckla arbetet med dokumentation, dels genom utvecklandet av de gemensamma underlagen samt fortbildning/erfarenhetsutbyte för medarbetarna.

Förmedlingen av verksamhetens uppdrag till föräldrarna ska vi fortsätta att utveckla, såväl former som utförande.

Alla i förskolan ska fortsätta arbeta efter LPFÖ 98/10. Vi ska fördjupa oss i de nya uppdrag som tillkommit samt förskollärarens nya ansvar.

Hedvig Eleonora förskolor

Fokusområden

Vi har använt våra lokaler och gårdar till alla grupper på enheten. Medarbetarna har varit rörliga inom enheten och vi har utnyttjat våra lokaler och gårdar gemensamt vilket gjort oss kostnadseffektiva. Genom samverkan ser vi sett till helheten istället för delarna.

Vår verksamhet har präglats av engagemang, tydlighet och lyhördhet för att se varje barns behov. Vi har satt barnen i centrum och gett både barn och föräldrar trygghet och möjlighet till utveckling och inflytande.

Vi gett de anställda medinflytande genom att arbeta med aktuella frågor i olika arbetsgrupper.

IT-pedagogernas tid har använts bl.a. för att utbilda lärarna i deras dokumentationsarbete.

Personalen har kontinuerligt diskuterat kvalitets/verksamhetsfrågor på APT, på arbetslagsträffar och i våra arbetsgrupper. Analysen och resultaten av stadens kvalitetsindikator för förskolan och brukarundersökningen har legat till grund för våra utvecklingsområden. Föräldrar har varit delaktiga i utvärdering genom dialog

med personalen och i föräldrarådet.

Vi har strävat efter att få ett gemensamt synsätt på barns utveckling och lärande med styrdokumenterna som grund.

Vi har synliggjort barns lärande. Våra IT-pedagoger har fortbildat lärarna i deras dokumentationsarbete för att tydligare kunna dokumentera barns lärande.

Vi har varit lyhörda och tagit hänsyn till föräldrars önskemål.

Våra Likabehandlingsplaner är upprättade utifrån varje avdelnings specifika förhållanden. Vi har skapat en trygg atmosfär genom att vi varit lyhörda och visat respekt för barn och varandra, i enlighet med vår likabehandlingsplan.

Vi har handlingsplaner för hot och akuta situationer så att alla medarbetare har vetat hur de skulle agera.

Vi har sett barnets eget utforskande som förutsättningar för dess lärande. Glädje och öppenhet har varit en viktig ingrediens på vår enhet där både barn och medarbetare stimulerats till att bli kreativa individer.

Verksamhetsplanen har förankrats hos all personal och vi delgett föräldrarna innehållet i planen.

NÄMNDMÅL: Lära och Utvecklas

Förskolorna ska ge varje barn vad de behöver för att lära och utvecklas.

Bedömning och analys

Enhetens interna miljögrupp har utvecklat ett kalendarium för en hållbar miljö som enheten följer. I vårt miljöarbete har barnen källsorterat och fått kännedom om vikten av att värna om miljön.

Vi har dokumenterade hygienregler som följs och riktlinjer för barnens vistelse i förskolan i samband med sjukdom som vi delgett föräldrarna.

Medarbetarna har varit delaktiga, observanta och lyhörda för barns tankar och funderingar, detta har inspirerat och väglett barnen både individuellt och i grupp i olika former av skapande verksamhet.

Barnen har visat nyfikenhet för bygg och konstruktion, berättar sagor inför varandra, musik och dans förekommer mycket i barnens spontana lek.

Vi har utmanat och stimulerat barnen att utforska, undersöka, reflektera och hitta lösningar för att erövra kunskap inom matematik, naturvetenskap och teknik. Vi har använt oss av olika material och tillvägagångssätt för att väcka barnens intresse för olika matematiska begrepp, vilket lett till att barnen visat stort intresse för matematiskt tänkande.

Vi har inspirerat barnen till rörelse vilket lett till att de fått bättre koordination, balans och kroppsuppfattning.

Vi har erbjudit barnen varierande upplevelser av olika kulturutövare både i och utanför förskolan. Östermalms Sifs kulturgrupp och enhetens kulturgrupp har inspirerat medarbetarna till att utveckla kulturarbetet för, med och av barnen.

Vi har gett alla barn det stöd de behöver för att stimulera deras utveckling och lärande. Vi har gjort en handlingsplan för varje barn i behov av särskilt stöd, som kontinuerligt har utvärderats och årligen lämnats till stadsdelsförvaltningens resurssamordnare.

Vi har använt vår pedagogiska dokumentation för att utveckla barns språk, genom att vi har samtalat om händelser på avdelningen och titta på bilder från olika aktiviteter.

Barnen är trygga i sitt modersmål och i sin kulturella identitet genom att vi har använt ett öppet och nyfiket förhållningssätt för barnens olika kulturer och modersmål. Flerspråkiga barn har stärkt sitt självförtroendet genom kontinuiteten och det kommunikativa utrymmet. Tack vare mycket träning på flera olika språk, känner sig barnen mer säkra, nyfikna och villiga att uttrycka sig med tecken och andra språk och vara medvetna om dessa. Vi har använt oss av barnens och medarbetarnas flerspråkighet och egna kompetenser.

Barnen har fått möjligheter att delta i olika former av samarbete och beslutsfattande. Medarbetarnas medvetna förhållningssätt har ökat barnens inflytande. Vi har gett flickor och pojkar lika stort inflytande i verksamheten.

NÄMNDMÅL: Samverkan med föräldrar och förskoleklass

Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och med skolans förskoleklass.

Bedömning och analys

Vi har haft visningar av förskolans lokaler minst en gång i månaden, då har föräldrar haft möjlighet att ställa frågor och vi informerar om vår verksamhet.

Vi har kontinuerligt uppdaterat enhetens hemsida. Vi har svarat på frågor och informerat via personlig kontakt, e-post och telefon.

Vi har bjudit in föräldrarådsrepresentanter på en guidad visning i våra nya lokaler innan verksamheten med barnen startat.

Sammanfattande analys och bedömning av måluppfyllelsen och lärdomarna under läsåret

Genom samverkan har vi sett till helheten. Vi har använt våra lokaler och gårdar till alla grupper på enheten. Vi har dagligen sett över enhetens personalresurser för att på bästa sätt se till att det finns tillräckligt med personal på alla avdelningar.

Vi är mycket nöjda över resultaten i brukarundersökningen. 93 % av enhetens föräldrar är som helhet nöjd med sitt barns förskola. 85 % av föräldrarna anser att miljön i förskolan är trygg och säker och 89 % av föräldrarna anser att deras barn känner sig trygga i förskolan.

Våra fyra ledord för vår verksamhet; se barnet, engagemang, lyhördhet och tydlighet har genomsyra arbetet i vår verksamhet.

Vi har varit lyhörda och tagit hänsyn till föräldrars önskemål, 88 % av föräldrarna känner sig välkomna att ställa frågor och framföra synpunkter på verksamheten. Vi har haft olika forum för föräldrasamverkan, t.ex. föräldrarådsmöten, föräldramöten,

föräldrafrukostar, vernissage. Alla avdelningar har en likabehandlingsplan som kontinuerligt följs och förändras. Vi har skapat en trygg atmosfär genom att vara lyhörda och visa respekt för barn och varandra, i enlighet med likabehandlingsplan.

Under året har vi fortsatt implementera den reviderade läroplanen för förskolan och den nya skollagen.

Vi har varit lyhörda för synpunkter på brister i våra åtaganden och har åtgärdat fel/misstag. Vi har utvecklat vår synpunktshantering med en bok som finns på alla avdelningar för dokumentation av synpunkter och åtgärder. Föräldrar som har haft synpunkter och klagomål har vänt sig till den egna barngruppens medarbetare, därefter har medarbetarna kontaktat ledningen om de ansett att det har behövts. Förskoleenhetens föräldraråd är ett forum där föräldrar har framfört synpunkter och klagomål samt förbättringsförslag. Vi är angelägna att hålla en god kvalitet i vår förskoleenhet och har lyssnat på föräldrars förslag, synpunkter och klagomål så att vi kunnat förbättra/utveckla vår verksamhet. Föräldrar har framfört åsikterna muntligt eller skriftligt.

Vi har utarbetat ett förväntansdokument som beskriver vad föräldrarna kan förvänta sig av förskolan och vad förskolan förväntar sig av föräldrarna.

Förväntansdokumentet presenteras för föräldrarna på föräldramöten.

Avdelningsansvariga har påbörjat en arbetslagsutbildning.

Vi har haft 1:a hjälpen utbildningar för medarbetare.

Vi har gett medarbetare speciellt riktad kompetensutveckling för deras utvecklingsbehov i verksamheten.

Flera medarbetare har deltagit i stadens fortbildningssatsning "Förskolelyftet" under året.

Ett av våra utvecklingsområden för 2012 var pedagogisk dokumentation, medarbetarna har i olika forum diskuterat ämnet och vi har haft heldags utbildning som heter "Fånga lärprocesser med pedagogisk dokumentation". Den pedagogiska miljön har vi fortsatt att utveckla för att nå förväntat resultat och utveckling i åtagandet om den pedagogiska miljön, utifrån läroplanens område utveckling och lärande.

Ett av våra åtaganden handlar om att ge föräldrar information som ansöker om förskola. Utveckling och det förväntade resultatet av åtagandet har nåtts. Vi får muntlig och skriftlig bekräftelse på att föräldrar är nöjda med informationen.

Våra grundläggande styrdokument är Läroplanen, Stockholms förskoleplan och Verksamhetsplanen. Utifrån dessa dokument har grupperna lokala arbetsplaner.

Vi har tagit tillvara på medarbetarnas särskilda kompetens inom enheten, ser den som en tillgång och har organiserat så att den kan spridas till så många som möjligt. Vi har haft interna gitarrkurser och använder medarbetarnas språkkunskaper för att stärka barns modersmål.

Vi har två IT-pedagoger som bl.a. har utbildat medarbetarna i PIM (Praktisk IT- och mediekompetens) och har sett till att vår digitala utrustning har uppdaterats och att det fungerar.

Fyra hälsocoacher har inspirerat medarbetarna till hälsofrämjande aktiviteter. Sjukfrånvaro på enheten har ändrats från 4,14% till 5,7%. Vi har haft flera långtids sjukskrivna medarbetare under året av olika orsaker.

Medarbetarna har kontinuerligt diskuterat kvalitets/verksamhetsfrågor på APT, på arbetslagsträffar och i våra arbetsgrupper. Analysen och resultaten av stadens kvalitetsindikator för förskolan, brukarundersökningen och inspektionen har legat till grund för våra utvecklingsområden.

Genom stadsdelens kultursatsning har vi haft möjligheter att tillsammans med barnen ta del av stadens mångsidiga kulturutbud och dessutom köpt in kulturaktiviteter till enheten.

Vi har 24,3% andelen inköpta ekologiska livsmedel.

Utvecklingsområden

Projektgruppen för Styrmansgatan kommer att fortsätta sitt arbete med att utveckla den pedagogiska verksamheten.

Vi kommer att utveckla strukturer för olika möten och föräldrabrevens innehåll.

Vi kommer att analysera resultaten från Brukarundersökningen och se över vad vi behöver utveckla i verksamheten.

Vi fortsätter med implementering av den reviderade läroplanen.

Åtgärder för utveckling

Verksamhetens utveckling diskuteras och förankras i utvecklingsgruppen. Vi följer upp fortbildning på APT, avdelningsmöten och i utvecklingsgruppen. Genom Östermalms SDF kommer vi att få olika fortbildningstillfällen som kommer att följas upp och förmedlas till medarbetarna på enhetens olika möten. Vi sprider inspiration och utveckling genom vår digitala katalog, där medarbetare lägger in tips och idéer och resultat från arbeten i våra arbetsgrupper.

Hjorthagen/Karlaplans förskolor

Fokusområden

Vision och värdegrund

Vårt uppdrag är och har varit att erbjuda och driva förskoleverksamhet för barn i åldrarna 1-5 år. I vårt uppdrag ingår att följa de nationella styrdokumenten i form av skollag, Lpfö 98 samt Östermalms Stadsdelsnämnds mål. Vår vision är och har varit att förskoletiden hos oss ska ge barnet stora möjligheter till utveckling och lärande. Våra verksamheter ska kännetecknas av kvalitet, engagemang, kunskap och respekt. Varje barn som lämnar våra förskolor för att gå vidare i livet ska göra det som trygga och självständiga individer och med ett gott självförtroende och många kunskaper. Den grund som vi tillsammans med föräldrarna ger och har

givit de första fem åren ska leda till att barnet som vuxen ska fungera i ett samhälle, tycka att varje individ är viktig, kunna se värdet i olikheter samt kunna samarbeta. Förskolan ska göra det möjligt för föräldrar att förena föräldraskap och förvärvsarbete och vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens omvårdnad och utveckling. Verksamheten ska planeras, dokumenteras, utvärderas och utvecklas i förhållande till sina mål. Genom pedagogisk dokumentation synliggörs arbetet och lärandet i våra förskolor. Den är ett redskap för att kontinuerligt utveckla verksamheten.

Arbetsplaner

Pedagogerna på de olika förskolorna har genom diskussioner i olika grupper och sammanhang enats om målen på sin förskola utifrån styrdokumentet. Vi har gått igenom resultaten från olika enkäter och inspektioner för att se vilka områden som behöver stärkas under året 2012. Utifrån detta har en arbetsplan utarbetats för varje avdelning. Arbetsplanen har sitt säte i enhetens verksamhetsplan. Arbetsplanerna har utvärderats. Förskoleenheten har och har haft förskoleverksamhet på fyra adresser till sommaren 2012 då förskolan Lejonet stängdes pga. omförhandling av hyror vilket resulterade i att hyreskontraktet sades upp.

NÄMNDMÅL: Lära och Utvecklas

Förskolorna ska ge varje barn vad de behöver för att lära och utvecklas.

Bedömning och analys

Vi anser att vi nått de uppsatta målen utifrån de uppsatta arbetsätten.

NÄMNDMÅL: Samverkan med föräldrar och förskoleklass

Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och med skolans förskoleklass.

Bedömning och analys

Vi anser att vi uppnått våra mål med hjälp av de uppsatta arbetsätterna. Goda former för samverkan med föräldrar har funnits och goda relationer har skapats. Samverkan med förskoleklass har ej varit tillfredsställande. Sammanfattande analys och bedömning av måluppfyllelsen och lärdomarna under läsåret

Miljö

Förskolorna har olika förutsättningar att bedriva miljöarbete. Hjorthagens förskola har en stor egen gård där barnen haft många möjligheter att ägna varje dag till eget utforskande. Övriga förskolor ligger i stadsmiljö, och har i högre grad fått gett sig iväg till parker eller närliggande skogsområde.

Alla pedagoger har varit medvetna och engagerade i miljöarbetet och gjort ett gediget arbete utifrån de förutsättningar som funnits; grönområden, sopstationer, etc.

Språk

Överlag mycket medvetna pedagoger med ett stort intresse av att kommunicera med barnen och utveckla språket.

Natur/teknik

Även om detta område har funnits med som en del av förskolans arbetssätt, så har det inte tydligt varit i fokus som nu. Många pedagoger är intresserade av detta område och tycker det är spännande. Projekt har varit fordon, vatten, småkryp och matematik. Mattehyllor finns i alla grupper för att stimulera till ämnet.

Mycket utbildning har förmedlats till pedagogerna på detta område, vilket har lett till en ökad medvetenhet som alla har tagit till sig. Kompetensutbildning fortsätter inom detta område.

Rörelse

Av tradition har hela enheten arbetat medvetet med rörelse på alla nivåer.

Normer/värden

Garantier för att vi har arbetat med normer och värden är våra erfarna pedagoger som har arbetat länge och har lång erfarenhet av att jobba med förskolans värdegrund.

Skapande

Diskussioner har förts om tillgänglighet för barnen till material och skapande aktiviteter och vilket förhållningssätt som ska råda. Några diskussioner har ägt rum på de olika förskolorna, andra på enhetens nätverk.

Kultur

Det har varit en fröjd att arbeta så nära Stockholms kulturcentrum och dessutom ha tillgång till kulturpengar. Vi har utnyttjat detta i allra högsta grad.

Förskola/hem

Förbättrade rutiner och material har utarbetats. Brukarundersökningen visar på ett förbättrat resultat.

Vi anser att vi uppnått våra mål med hjälp av de uppsatta arbetssätten.

Utvecklingsområden

Det största utvecklingsområdet under 2012 har varit implementeringen av den reviderade läroplanen. En process som vi ser som en alltid pågående sådan och därför följer den med oss till nästa år också.

Vi har även arbetat intensivt med den pedagogiska dokumentationen, utvecklingssamtal samt innehållet på våra föräldramöten. Vi behöver fortsätta arbetet med dokumentationen för att se att den tiden som läggs ner på dokumentation också ger barn och vuxna en återkoppling värd tiden. Vi fortsätter vårt arbete med utvecklingssamtalen; dess utformning samt att barnen deltar i dessa. Vi har utarbetat ett dokument som ska vara till stöd för att få bra föräldramöten på hösten.

Ett stort område som vi har att arbeta med är förskollärarnas prioritering av sina arbetsinsatser. Det kommer att behövas många individuella samtal för att se varje förskollärares starka sidor och förmåga hos ledningen att prioritera dessa. Tiden som ges för mötet mellan barnet och den goda pedagogen får ej försvagas pga. tiden som ges till den goda pedagogens skrift och ev. intresserad läsare.

Åtgärder för utveckling

Alla våra personalmöten har haft och kommer att ha fokus på läroplanen. Arbetet är upplagt så att vi dels specificerar och reflekterar på vad som är förskollärarnas ansvar och sedan på arbetslagets. Till vår hjälp har vi skolverkets implementeringsmodell.

Enhetens nätverk är det stora pedagogiska forumet på vår enhet och kommer att fortsätta att inrikta sig på utvecklingen av pedagogisk dokumentation.

Planeringsdagarna har ägnats åt utvecklingssamtalen/samarbete förskola/hem och underlag för detta.

I tillägg till detta har varje avdelning upprättad specifika åtgärder för utveckling utifrån resultatet på brukarundersökningen.

En stor del av enhetens pedagoger kommer att genomföra en extern kompetensutbildning i pedagogisk dokumentation. En egen satsning på utbildning i matematik kommer att göras på en framtida planeringsdag.

Enheten har och kommer att erbjuda samtlig personal kompetensutveckling, internt och externt. Redogörelse från utbildningar följs upp på Nätverk och APT.

Pedagogerna har vid utvecklingssamtalen uttryckt en stor tillfredsställelse med att de tillsammans med vår pedagogiska ledare har varit delaktiga att förstå och nå målen. Den pedagogiska ledaren har möte med alla förskollärare en timme inför varje APT för att stärka innehållet i dialogerna.

Den pedagogiska ledaren kommer att vara med heldagar i alla grupper för att sedan följa upp arbetet på avdelningarnas planeringstid. Detta blir då en möjlighet att utveckla verksamheten till det bättre och stärka/bekräfta medarbetarnas insatser.

Stadion

Fokusområden

Vår vision är att förskoletiden hos oss ska ge barnet stora möjligheter till utveckling och lärande. Våra verksamheter ska kännetecknas av kvalitet, engagemang, kunskap och respekt. Varje barn som lämnar våra förskolor för att gå vidare i livet ska göra det som trygga och självständiga individer med ett gott självförtroende och många kunskaper. Den grund vi lagt under förskoletiden ska bidra till att barnet som vuxen kan fungera i ett samhälle, uppleva att varje individ är viktig, kunna se värdet i olikhet samt kunna samarbeta.

NÄMNDMÅL: Lära och Utvecklas

Förskolorna ska ge varje barn vad de behöver för att lära och utvecklas.

Bedömning och analys

Matematik, naturvetenskap och teknik

Intresset för ämnena är stort hos både barn och pedagoger. Stadsdelens tidigare satsning på matematik för nyfikna förskolebarn märks tydligt i arbetet på avdelningarna.

Intresset för de två andra områdena är också stort och kunskaperna växer i takt med att pedagoger deltar i föreläsningar och studiebesök.

Språk och kommunikation

Vi bedömer att pedagogerna i stor utsträckning fångar tillfällena i vardagen för att samtala, lyssna och sätta ord på vad de gör, hur saker ser ut, hur det känns, luktar osv. Och att de genom att ordna miljön så att barnen kan mötas i små grupper ger dem möjlighet att samtala och lyssna på varandra.

På de flesta avdelningar förekommer högläsning dagligen och alla barn har tillgång till ett rikt utbud av böcker.

Vi saknar däremot möjlighet att ge barnen tillgång till digitala verktyg, en stor brist.

Pedagogiska miljöer

Arbetet med de pedagogiska miljöerna pågår hela tiden. Vi bedömer att vi är i ständig utveckling mot miljöer där barnen kan utöva inflytande över sitt eget lärande genom att få tillgång till material av varierande karaktär.

Hälsa och välbefinnande

Vi bedömer att avdelningarnas dagsrytm med aktivitet, vila och återkommande utevistelse främjar barnens hälsa. Alla avdelningar lägger också stor vikt vid att göra lunchen till en positiv upplevelse både matmässigt och vad det gäller samvaro.

Välbefinnande förutsätter också ett respektfullt och förstående bemötande. Till det bidrar avdelningarnas arbete med bl.a. vänskapstema och likabehandlingsarbetet.

Stöd efter behov

Vår bedömning är att våra barn i behov av särskilt stöd och deras föräldrar får ett gott stöd av sina verksamhetsstöd med stöd av stadsdelens samordnare och talpedagog.

NÄMNDMÅL: Samverkan med föräldrar och förskoleklass

Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och med skolans förskoleklass.

Bedömning och analys

Föräldrasamverkan

På en av våra förskolor har föräldrarna visat stort missnöje och misstro. Det gör att det genomsnittliga värdet från förskoleundersökningen blir missvisande. Det är lika högt som förra året och med tanke på att en förskola har mycket lågt resultat är vår bedömning att föräldrarna överlag är nöjda och att vår föräldrasamverkan fungerar bra.

Kritiken från missnöjda föräldrar har till stora delar handlat om bristande information och avsaknad av dialog med förskolans ledning. Vi arbetar nu med att hitta bra rutiner för att avhjälpa de bristerna.

Vi ser en skillnad i kvaliteten på avdelningarnas månadsbrev jämfört med förra året. De innehåller nu mer information om vad man gör och varför med kopplingar till läroplanen.

Flera avdelningar har också hittat nya former för att bjuda in föräldrarna att ta del av verksamheten.

Under året har vi utarbetat nya underlag för Barnens pärmar och Utvecklingssamtal, något som vi hoppas ska bidra till att föräldrarna känner att de får veta vad förskolan gör för att stödja barnens utveckling.

Samverkan med förskoleklassen

Kontakten med vår samarbetsskola har fungerat bra för första gången på flera år. Det beror till stor del på den nya personalen i skolan som initierat kontakt med oss och kommit på besök till förskolorna.

Föräldrarnas nöjdhet varierar stort mellan förskolorna. Vi bör analysera hur man arbetat på de förskolorna där föräldrarna är nöjda. Vi bör också utarbeta gemensamma linjer för hur arbetet med att förbereda barnen inför skolstart ska gå till.

Sammanfattande analys och bedömning av måluppfyllelsen och lärdomarna under läsåret

Vi bedömer att vi är på god väg i arbetet mot våra uppställda mål i Stadions enhet. Det innebär att barnen i våra förskolor erbjuds möjligheter till utveckling, lärande och delaktighet inom läroplanens alla målområden. Vi arbetar kontinuerligt med att bli bättre inom de utvecklingsområden vi identifierat.

Vår sammanfattande analys grundar vi på de utvärderingar varje avdelning gjort och genomläsning av alla avdelningars månadsbrev, medarbetarsamtal samt resultatet från årets förskoleundersökning.

Under tertialen har en stor del av ledningens arbete koncentrerats till en av enhetens förskolor där en sammansatt situation av misstroende mellan föräldrar, personal och ledning rått. Det har inneburit att annat arbete fått stå tillbaka. Bland annat har några av våra viktiga nätverk fått ställas in och ledningsgruppens arbete har fått ett annat innehåll än planerat. Det arbete som i vanliga fall sköts av tre personer utförs nu av två, vilket gör att allt som önskas inte hinns med.

Liksom förra årets resultat visar årets förskoleundersökning att vi inom enheten har stora variationer i föräldranöjdhet. Några förskolor har förbättrat sina resultat, andra har fått sämre i år än förra året. Att ta tillvara de goda exemplen och på olika sätt stödja de förskolor som inte har föräldrarnas fulla förtroende är ett fortsatt utvecklingsområde för oss.

Styrdokument/Läroplanen

Arbetet med att implementera läroplanen pågår sedan våren 2011 på APT, planeringsdagar, nätverksträffar och andra möten i enheten.

Pedagogisk ledning/Systematiskt kvalitetsarbete

Inför årets medarbetarsamtal utarbetade vi ett nytt underlag med pedagogiskt fokus och koppling till läroplanen.

I höst prövar vi en ny form av APT-möten där 2-3 förskolor har möten tillsammans och där vi ger stort utrymme för diskussioner om våra åtaganden och läroplanens mål. Det blir ett sätt att involvera medarbetarna i skrivandet av nästa års verksamhetsplan.

Utifrån verksamhetsplanens beskrivning av **vad** som ska göras skriver sedan avdelningarna **hur** i sina arbetsplaner. Underlaget för arbetsplanernas utformning ska ses över, vi behöver också utveckla formerna för utvärdering.

När kompetensutbildningen för arbetslagsledare är genomförd kommer den att följas upp i nätverksform och arbetet med att utforma arbetsbeskrivning för de avdelningsansvariga kan inledas. I den är det systematiska kvalitetsarbetet en viktig del.

Verksamhetens lärandemiljöer

Arbetet med den pedagogiska miljön är en ständigt pågående process. Tankarna om miljön och dess betydelse finns med i alla samtal om hur vi kan främja barnens lek, lärande och inflytande.

Många avdelningar har tillfört material för matematiskt och naturvetenskapligt utforskande och upptäckande. T.ex. föremål att sortera och klassificera, sand, vatten och material med olika tyngd och olika former.

Man använder sig också alltmer medvetet av utomhusmiljöernas möjligheter.

Förskolans pedagogiska uppdrag/Pedagogisk verksamhet/Barns utveckling och lärande

Underlaget till barnens pärmar är reviderat och har en tydlig koppling till läroplanen. Ett av stöddokumenterna i arbetet med pärmarna är det Lotusdiagram över läroplanens mål som vi sammanställt.

Pedagogisk dokumentation är ett utvecklingsområde. Våra interna nätverk kommer att ha dokumentationen i fokus även fortsättningsvis.

Liksom vi arbetar vidare med att tolka och förstå läroplanens begrepp inom områdena matematik, natur och teknik.

Tema/projekt som pågår är arbete med matematik, växter och djur, människokroppen, våra sinnen, rörelse, musik och instrument.

Att vi har så begränsade möjligheter att erbjuda barnen tillgång till datorer är en stor brist. På det området har vi svårt att ens närma oss läroplanens intentioner.

Förskolans demokratiska uppdrag/Värdegrund/Barns inflytande/Jämställdhet

Enhetens likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling revideras i början av höstterminen. Då gör också avdelningarna sina kartläggningar och analyser av nuläget för att identifiera behov av förebyggande insatser.

Barnens inflytande över den pedagogiska miljöns utformning ökar i när pedagogerna observerar och lyssnar till barnens idéer.

En pedagog deltog i stadsdelens satsning på jämställdhetsarbete under våren och en annan kommer att delta i höst. Vi har ännu inga planer på hur vi ska sprida deras kunskaper i enheten.

Många avdelningar reflekterar över sitt arbete med konfliktlösning och hittar olika sätt att arbeta med vänskap och relationer.

Förskoleundersökningen visar att 90% (91% 2011) av föräldrarna anser att:

Förskolan arbetar medvetet med att utveckla barns sociala förmåga

Pojkar och flickor ges lika möjligheter att utvecklas 92% 2012, 91% 2011

Förra året svarade 79% av pojkarnas föräldrar ja på den frågan medan 95% av flickornas föräldrar var nöjda.

I år är skillnaden utjämnad till 92% för pojkar och flickor.

Förskolans samverkansuppdrag/Föräldrainflytande/Förskoleklass/Socialtjänsten

Arbetet med ett gemensamt underlag för utvecklingssamtal har fört med sig att vi tänkt kring, och diskuterat syftet med, alla delar av föräldrasamverkan och vad det innebär att vara professionell i sitt möte med föräldrar. Det var ett av våra utvecklingsområden från 2011 och är det även fortsättningsvis.

En brist som uppdragats under året är att vi saknar rutiner för att ta tillvara synpunkter, idéer och klagomål från föräldrar. Bristen är nu åtgärdad genom att alla förskolor samlar synpunkter från föräldrar och lämnar dem vidare till ledningen.

Förskoleråd finns på några av förskolorna. Genom dem får föräldrarna möjlighet att ställa frågor och framföra synpunkter på verksamheten. Alla förskolor i enheten har ännu inte förskoleråd, inte heller har vi något gemensamt underlag med mål och syfte för arbetet i råden.

Vi kommer att använda oss av resultatet från brukarundersökningen i våra utvärderingar och som underlag för samtal med föräldrarna.

De genomsnittliga resultaten från förskoleundersökningen är i nivå med förra årets. En av våra förskolor har mycket låga värden i år (t.ex. på frågan *Jag får veta vad förskolan gör för att stödja mitt barns utveckling* 26% i år mot 86% förra året). Slutsatsen vi drar är att flertalet föräldrar är nöjda men att vi måste uppmärksamma situationen på den enskilda förskolan speciellt.

Jag känner mig välkommen att ställa frågor och framföra synpunkter på verksamheten 81% (2011 och 2012)

Jag har fått information om förskolans mål och arbetssätt 83% (2011 och 2012)

Alla blivande sexåringar har varit på besök i vår samarbetskola och kontakten med den fungerar bra. Kontakten med alla de övriga skolorna barnen valt varierar stort, liksom föräldrarnas nöjdhet med *hur förskolan förbereder övergången till förskoleklass för mitt barn.*

De arbetsplatsansvariga har deltagit i ett utbildningstillfälle med socialtjänsten och vi har upprättat en handlingsplan för samarbetet.

Barn i behov av verksamhetsstöd

Genom observationer och diskussioner på avdelningsmöten i arbetslagen uppmärksammas varje barns behov.

För de barn som behöver särskilt stöd följer vi stadsdelens riktlinjer.

Vi har inlett samarbetet med stadsdelens nya samordnare och det fungerar mycket bra.

Bemanning och kompetensutveckling

Bristen på förskollärare har gjort att vi under året haft långa rekryteringsprocesser, något som oroar såväl ledning, övrig personal som föräldrar.

Pedagogisk dokumentation fortsätter att vara ett utvecklingsområde.

Vi planerar att ordna nätverksträffar för de medarbetare som arbetar som verksamhetsstöd för våra barn i behov av särskilt stöd.

De avdelningsansvariga förskollärare deltar i steg två i fortbildningen om förskollärarens förstärkta uppdrag. När utbildningen är genomförd kommer vi att följa upp den i nätverksform och börja formulera en arbetsbeskrivning för avdelningsansvariga. Det blir ett led i implementeringen av läroplanens riktlinjer om förskollärarens särskilda ansvar.

Våra kokerskor deltar i stadsdelen utbildning om *Bra mat för barn i förskolan.*

I oktober ordnar vi en kurs om barnolycksfall.

Enhetschefens slutbedömning i den sammanfattande analysen.

Stadions pedagogiska verksamhet bedöms svara mot uppsatta mål. Enhetens arbete bedöms bidra till barnens utveckling, lärande och delaktighet. Bedömningarna grundas på interna utvärderingar och resultatet från **förskoleundersökningen**.

På flertalet av enhetens förskolor når vi de uppsatta målen och har hög nöjdhet och god samverkan med föräldrar.

Att öka nöjdheten och utveckla samverkan med föräldrar är ett av våra utvecklingsområden

Utvecklingsområden och Åtgärder för utveckling

Utifrån brukarenkäten, pedagogernas självvärdering och utvärderingar i arbetslag och andra grupper har vi identifierat våra utvecklingsområden. Vår intention är att satsningarna ska bidra till att höja kvaliteten på alla förskolor och samtidigt bidra till en jämnare kvalitet mellan förskolorna.

- Fördjupa kunskaperna om läroplanens mål och intentioner
- Öka kunskaperna om läroplanens mål om naturvetenskap och teknik

- Öka kunskaperna om genusfrågor
- Öka kunskaperna om vad det innebär att vara professionell i arbetet med barn, föräldrar och kollegor
- Utveckla arbetet med de flerspråkiga barnen
- Rutiner för arbetet med PIM och IT-stöd till pedagoger
- Ge barnen ökad tillgång till multimedia

Förskoleenheternas utvecklingsområden 2013

Centrala

- projektinriktat arbetssätt
- barnkultur
- mångkulturalitet
- introduktionen för nyanställda

Engelbrekt

- Brukarundersökningen
- pedagogisk dokumentation
- medarbetarsamtalen
- barns språk- och identitet
- mångkulturellt samhälle
- rekrytering av ny personal
- könsmönster och könsroller

Gärdet

- Dokumentation
- Barnen i verksamheten ska få det stöd de behöver
- dialog med föräldrar/vårdnadshavare
- Kompetensutveckling

Hedvig Eleonora

- den pedagogiska verksamheten
- strukturer för olika möten och föräldrabrevens innehåll
- Brukarundersökningen
- den reviderade läroplanen

Hjorthagen Karlaplan

- den reviderade läroplanen
- den pedagogiska dokumentationen
- utvecklingssamtal
- föräldramöten
- förskolläraernas prioritering av sina arbetsinsatser

Stadion

- läroplanens mål och intentioner
- naturvetenskap och teknik
- genusfrågor
- att vara professionell i arbetet med barn, föräldrar och kollegor

- flerspråkiga barnen
- PIM och IT-stöd till pedagoger
- multimedia